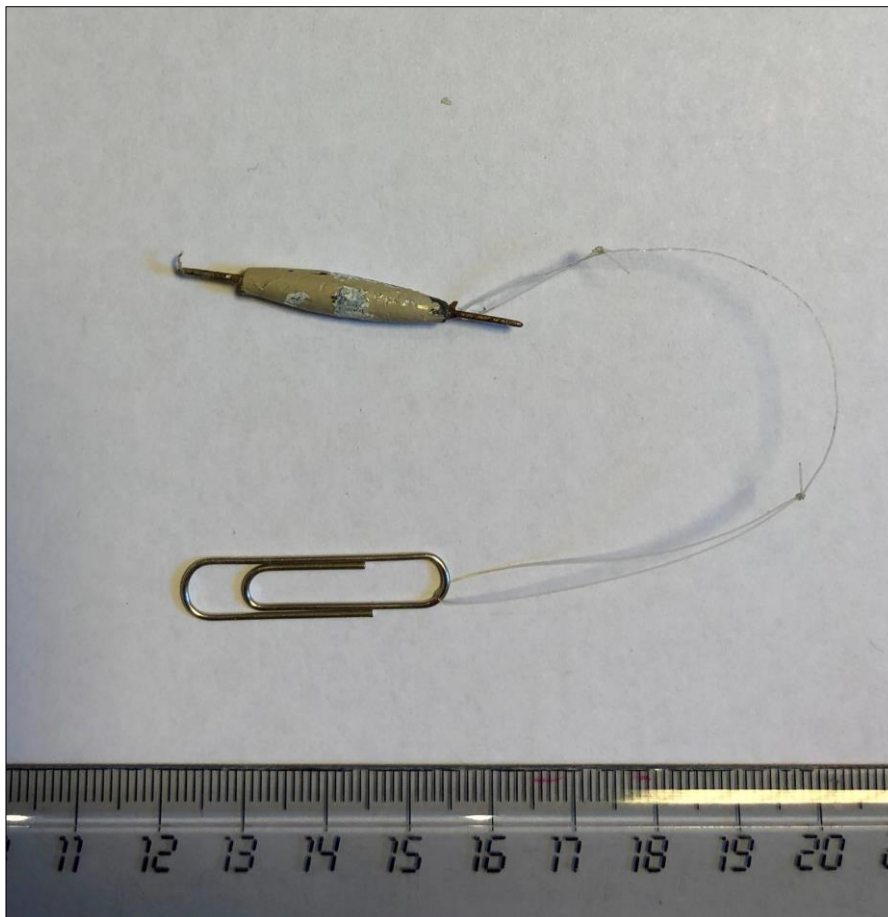

Rapportage archeologisch pendelonderzoek Nederweert-Ouwijck (1987)

ALFONS BRUEKERS

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek

Ospel 2018

Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek (STRABO) te Nederweert, die zich ten doel stelt (a) oud(-er) archeologisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek en (b) gevraagd en ongevraagd te adviseren aan overheden, beleidsmakers, adviseurs en ontwikkelaars over archeologische en cultuurhistorische waarden in de gemeente Nederweert.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek
Kreijel 4
6035 SG OSPEL

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Werkwijze	7
3. Resultaten	8
4. Discussie	9
5. Conclusies	10
Bijlagen	11

1. Inleiding

Deze rapportage beschrijft een ietwat onorthodoxe wijze van archeologisch bureau-onderzoek, namelijk de toepassing van occulte of esoterische hulpmiddelen bij het traceren van archeologische objecten in de ondergrond. In 1987 werd ik daar bij toeval mee geconfronteerd en ofschoon ik aan de wetenschappelijke onderbouwing of toepasbaarheid van dergelijke middelen geen geloof hecht, vond ik het wel de moeite waard om mijn ervaringen daarmee vast te leggen.

Dit document is opgebouwd uit twee delen, een vast en een variabel deel. Het vaste deel beschrijft de aanleiding en de methodiek. In het variabele deel wordt steeds een bepaalde casus beschreven. Omwille van de geografieerbaarheid van deze rapportage is gekozen om elke locatie een eigen rapportagetitel te geven en het variabele deel alleen maar toe te spitsen op de casus die met die specifieke locatie samenhangt. Hierdoor wordt de vindbaarheid in de DANS-database van de KNAW voor toekomstige onderzoekers het best bewerkstelligd.

Dan wil ik nu beschrijven hoe een en ander is verlopen. Op maandag 19 januari 1987 vond in Zaal Ceelen in de Kerkstraat te Nederweert de jaarvergadering van de Heemkundevereniging Nederweert plaats. Na afloop van het officiële gedeelte hield ik een dialezing over de opgravingen aan de Wessemerdijk in 1986, alwaar ik enkele crematiegraven van een inheems-romeins grafveld had gevonden. Circa 80 personen woonden deze lezing bij, waaronder vader en zoon Borrenbergs (grondeigenaren van het opgravingsterrein Wessemerdijk) en een zekere Linders uit Weert. Deze laatste was naar eigen zeggen een paragnost en hij bood tijdens een gesprek in de pauze zijn diensten aan om bij eventuele volgende opgravingen te helpen om graven op te sporen zonder veldwerk te verrichten. Ofschoon ik van enige scepsis blij gaf, vond ik het ook wel interessant om eens mee te maken.

Acht dagen later na de eerste ontmoeting, op dinsdag 27 januari 1987, was ik te gast bij deze 75-jarige P.G.M. (Mathieu) Linders, wonende Evertsenstraat 2 te Weert-Leuken. Ik ben drie uur bij hem geweest en hij toonde mij daarbij diverse staaltjes van zijn kunnen, alhoewel die niet alle even geloofwaardig op mij overkwamen. Ik zal er enkele beschrijven:

Fig. 1. Mathieu (PGM) Linders (1911-1996). Foto van zijn gedachtenisprentje, archief SGN.

Linders werkt met een pendel, in feite een met een vislood verzwaarde stopnaald aan een nylon draadje, die hij ogenblikkelijk live aan mij demonstreerde. Door met deze pendel over een afbeelding van de dierenriem te bewegen, stelde hij bijvoorbeeld vast dat mijn bloeddruk 91 zou bedragen.

Linders vertelde nog enkele andere staaltjes van zijn kunnen. Hij had bijvoorbeeld een verloren trouwring teruggevonden. Bij Tweede Kamerlid René van der Linden (geb. 1943) zou hij een levertumor hebben opgespoord en hem dat hebben doorgegeven. Uit dankbaarheid zou Van der Linden hem enkele cadeau's en brieven hebben gestuurd.

Ook had Linders naar eigen zeggen de ligging van olie- en aardgasvelden in Midden-Limburg bepaald. Deze gegevens had hij doorgestuurd naar de maatschappijen British Petroleum en de Nederlandse Aardolie Maatschappij, alsmede naar de Rijksgeologische Dienst en het Mijnwezen in België. Antwoordbrieven van de oliemaatschappijen (met vriendelijke doch afwijzende reacties) werden door hem getoond en staan afgebeeld in de bijlagen van deze rapportage.

Linders beweerde dat hij ook wateraderen en oude putten kon opsporen, door met zijn pendel over plattegronden en kaarten te bewegen. Dit demonstreerde hij aan de hand van een casus die mijn ouderlijk huis aan de Bredeweg 32 in Nederweert betraf. Met zijn pendel tekende hij op een globale huisplattegrond de locatie van maar liefst twee putten aan, waarvan relatieve ligging en positie ten opzichte van het huis verrassend goed bleken te kloppen. Deze casus is verder uitgewerkt in de rapportage over Bredeweg 32.

Het in 1986 opgegraven romeinse grafveld aan de Wessemerdijk had hij me niet aangewezen. Ik vroeg hem daarop de omgeving van de Wessemerdijk nog eens goed te onderzoeken. Dit leverde alsnog drie vindplaatsen, teweten bij de Spoorbrug, het woonhuis van aalmoezenier 't Hoen (Wessemerdijk 10) en de boerderij Borrenbergs (Wessemerdijk 8).

Op dinsdag 19 februari 1987 was ik voor de tweede maal te gast bij de heer Linders in Weert. Hij gaf weer enkele demonstraties van zijn occulte vermogens. Met een pendel en een kadasterkaart speurde hij voor mij de locaties van archeologische vindplaatsen in Tungelroy (gem. Weert) op. Ook de resultaten dáárvan worden separaat gerapporteerd.

De pendel die hij tijdens beide scéances gebruikte heeft hij mij op het einde geschonken.

[bron: Samenvatting en bewerking van dagboek aantekeningen Alfons Bruekers, Deel 6 (1985-1991) p. 87-91].

2. Werkwijze

Bij het opsporen van archeologische vindplaatsen ging Linders als volgt te werk: Hij had een zwartwitkaart van de gemeente Nederweert schaal 1: 10.000 op een grote tafel voor zich liggen en bewoog met de pendel, die hij aan het uiteinde van het nylon draadje tussen duim en wijsvinger vasthield, over het alfabetische register van straatnamen dat op de kaart stond weergegeven. De pendel bewoog, of beter gezegd: roteerde, daarbij rechtsom doordat Linders er met zijn vingers een lichte rechtsdraaiende spin aan gaf. Zodra de pendel een straatnaam van een archeologische vindplaats passeerde, roteerde de pendel in een keer linksom in plaats van rechtsom. Aldus wees Linders de straatnamen Eind, Houtsberg, Mildert, Molenweg, Stokershorst, Wessemerdijk e.a. aan. Vervolgens zocht hij die straten op de kaart op en probeerde dan op dezelfde wijze de archeologische vindplaatsen te localiseren, waarbij het dan blijkbaar alleen maar om graven en grafvelden ging.

Linders kon bij een grafveld eveneens het aantal graven bepalen door te vragen "*Zijn er zestig graven?*" en dan naarmate de rotatiewisseling van de pendel de vraag in getalsgrootte aan te passen. Zo kon hij dan het precieze aantal pinpointen en dit leidde tot een aantal concrete resultaten.

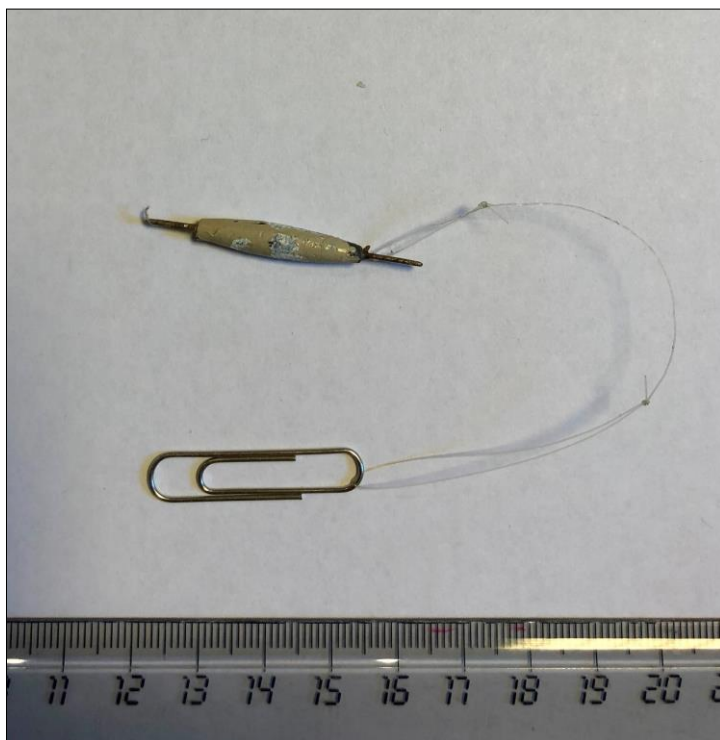

Fig. 2. De door M. Linders gebruikte pendel (foto: Alfons Bruekers). De paperclip is door de auteur toegevoegd maar was niet aanwezig tijdens het gebruik.

Linders beweerde dat hij ook wateraderen en oude putten kon opsporen. Hij gebruikte dan een geschetste plattegrond van de indeling van dit huis. Hij positioneerde die plattegrond op de tafel met een kompas op het magnetische noorden en bewoog er met zijn pendel over. De rotatie-omslag van de pendel gaf dan de locatie van wateraderen aan. Ook dit heeft hij gedemonstreerd.

Alle tekeningen en schetsen in deze rapportage zijn van de hand van Linders, tenzij anders vermeld.

3. Resultaten

Vanaf hier start het variabele deel van deze rapportage, waarbij steeds één specifieke locatie uit Linders' onderzoek voor het voetlicht wordt gebracht.

Ouwijck (Nederweert)

Volgens dhr. Linders liep in de buurtschap Ouwijck, aan de Molenweg, een prehistorische weg of voetpad. Langs de oostzijde daarvan zou zich een lange rij van ongeveer 10 grafkuilen bevinden, met diameters die variëren van 30 tot 115 cm, waarvan drie gevuld met een grafurn.

Zowel ten zuiden als ten oosten van de aangeduide plaats is in de periode 1995-2018 (dus ná de kartering door Linders) veel archeologisch onderzoek uitgevoerd, waarbij diverse prehistorische en romeinse nederzettingsterreinen en grafvelden werden gevonden. Specifiek het door Linders aangeduide terrein is nog niet onderzocht hoewel dat voor de jaren na 2018 wel op de nominatie staat.

GPS-coördinaten	N 51.280394	E 5.733860
RD-coördinaten	1798187	365734

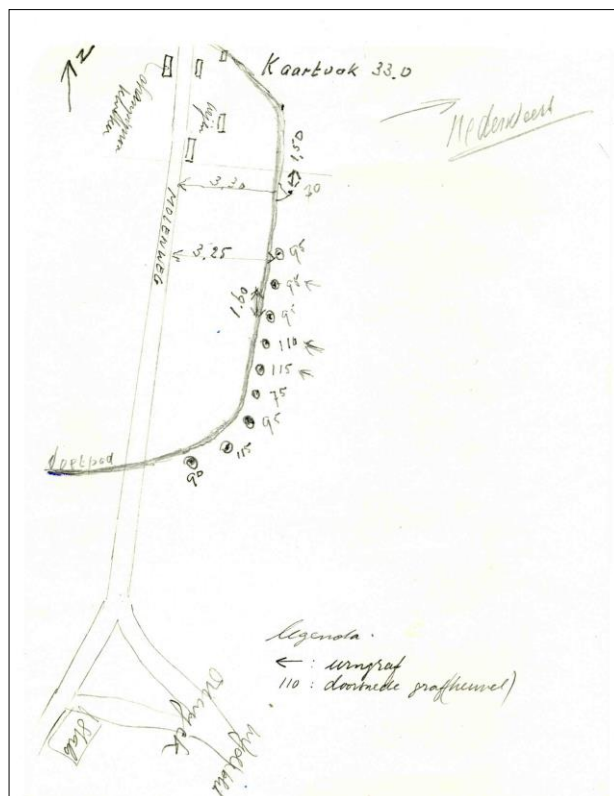
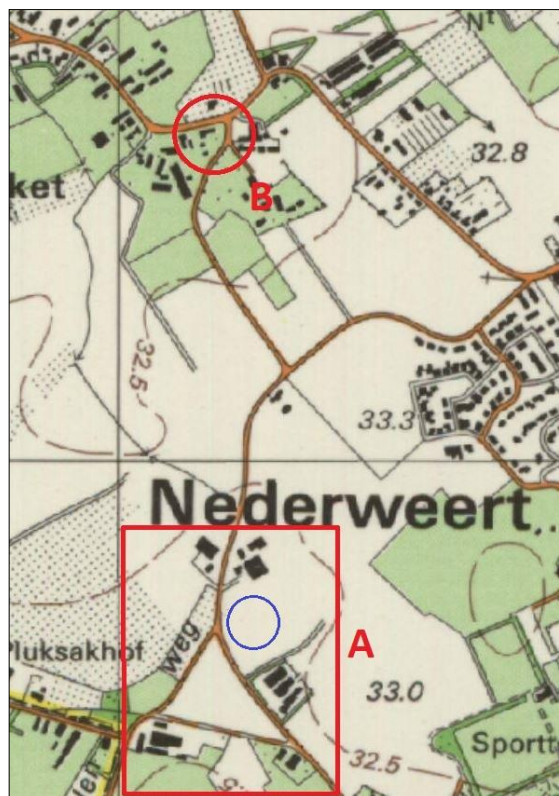

Fig. 3 (links). Bij A het rood omkaderde gedeelte dat schetsmatig is getekend in de rechter figuur. De blauwe cirkel markeert de ligging van het grafveld. Topografische situatie 1987 (voor de aanleg van de A2).

Fig. 4 (rechts). Schets van Mathieu Linders met het prehistorische ‘voetpad’ en de ligging van de graven. De legenda onderin is van de hand van Alfons Bruekers.

4. Discussie

Voor de onderbouwing van de occulte gaven van M. Linders bij het opsporen van archeologische waarden bestaat geen enkele natuurwetenschappelijke verklaring. Die constatering maakt daarmee de resultaten van zijn pendelinspanningen nog niet meteen irrelevant.

Als we inzoomen op de casuïstiek dan vallen de volgende zaken op:

- i. In de casus Bredeweg 32 was de localisatie van twee ondergrondse putten een 100% schot in de roos. Linders had geen familiale of zakelijke relatie met de bewoners van dit adres en was er nooit in persoon geweest. Hij kon dus niet vooraf op de hoogte zijn geweest van deze vraag en de topografie ter plaatse. Toch wist hij feilloos de plek van twee ondergrondse putten te duiden.
- ii. De duiding van brandgraven op de westoever van de Wessemerdijk in Nederweert was op zich correct maar gespeend van elke bewijskracht. Dhr. Lenders had namelijk een week voor zijn onderzoek een lezing in Nederweert bijgewoond over de resultaten van de archeologische opgraving van een romeine crematiegrafveld aan de Wessemerdijk. Hij had dus evident voorkennis over de locaties, het vondstkarakter en de omvang.
- iii. De zwerm van 'gependelde' archeologische vindplaatsen in de omgeving van Tungelroy is anno 2018 niet aantoonbaar gecorreleerd met gedocumenteerde vondstmeldingen of publicaties.
- iv. Hetzelfde geldt voor de 'gependelde' vindplaats Ouwijck (Nederweert). Op de door Linders geduide grafveldlocatie heeft (nog) geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Hier moet wel bij gezegd worden dat tijdens het uitgebreide onderzoek voor de VU van Amsterdam in Rosveld en Kampershoek (dit is de periferie van Ouwijck) diverse prehistorische en inheems-romeinse grafvelden zijn gedocumenteerd. Een hoge mate van *circumstantial evidence* is hier dus wel zeker aanwezig, maar *the proof of the pudding* is ook wat Ouwijck betreft *in the eating*.
- v. Iets dergelijks geldt voor de overige beschreven locaties zoals Stokershorst, Leveroy, Nederweert-Eind en Mildert. Daar valt dus (nog) niets over te oordelen over de significantie van Linders' waarnemingen.

5. Conclusies

Door de Weerter paragnost Mathieu Linders (1911-1996) werd in 1987 door middel van pendelbewegingen op een kaart gepoogd de locatie en omvang van prehistorische en romeinse grafvelden vast te stellen. In een tweetal sessies werden zijn bevindingen gedocumenteerd en beproefd. Het overgrote deel van zijn bevindingen is tot de dag van vandaag niet verifieerbaar wegens onvoldende archeologisch onderzoek op de relevante locaties. Op de plekken waar wél verificatie mogelijk was, leidde dat op een plek (Wessemerdijk) tot scepsis (vanwege veronderstelde voorkennis bij de paragnost) en op een andere plek (Bredeweg 32) tot verrassende goede resultaten.

De conclusie moet voorlopig zijn dat de exercities onwetenschappelijk zijn en statistisch niet-overtuigende resultaten hebben opgeleverd. Wat overigens geen afbreuk doet aan het belang om deze waarnemingen te documenteren en te verifiëren in de verdere toekomst.

Bijlagen

MM./VH

Mijnwezen

Algemene Directie

1040 BRUSSEL. 26 oktober 1984.

J.-A. De Motstraat, 30
Tel. 02/233.61.11

De Heer P.G.M. LINDERS
Evertsenstraat 2
6004 CJ WEERT.
(Nederland).

Uw brief van
24.9.84Uw referenties
-Onze referenties
8.M/84/A 2/97

Bijlagen

Betreft : Opsporing van aardgasvelden in België.

Geachte Heer,

Ingevolge uw bovenvermelde brief van 24 september 1984 heb ik de eer u mede te delen dat de opsporing en ontginning van natuurlijke rijkdommen zoals aardolie en aardgas tot de bevoegdheid van de gewesten behoort.

Voor deze aangelegenheden kunt u zich bijgevolg wenden tot :

- de Heer A. DEMUYTER, Minister van het Brussels Gewest, Regentlaan 21 te 1000 Brussel, voor het grondgebied van het gewest Brussel ;
- de Heer G. GEENS, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 3 te 1040 Brussel, voor het grondgebied van het Vlaamse gewest ;
- de Heer J.M. DEHOUSSE, Voorzitter van de Waalse Executieve, Keizerslaan 1 te 1000 Brussel, voor het grondgebied van het Waalse gewest.

Met hoogachting.

Namens de Minister :
DE DIRECTEUR-GENERAAL DER MIJNEN,

Ir. J. MEDAETS.

Nederlandse Aardolie Maatschappij b.v.**NAM**

Postadres : Postbus 28
9400 AA ASSEN
Adres : Schepersmaat 2
9405 TA ASSEN
Telefoon : 05920-69111
Telex : 32113
Telegramadres: Aardolie

De heer P.J.M. Linders
Evertsenstraat 2
6004 JE WEERD

Uw ref.:

Assen, 8 november 1984

Onze ref.: GRR/1 doorkiesnummer: (6)2139

Geachte heer,

Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 26 oktober 1984 waarin U Uw diensten aanbiedt op het gebied van opsporing van olie en gas, delen wij U het volgende mee.

Zonder in discussie te willen gaan over Uw visie zien wij tot onze spijt geen aanleiding om van Uw diensten gebruik te maken.

Wel zien wij in Uw schrijven een warme belangstelling voor onze tak van industrie. Wellicht dat wij U derhalve een plezier doen met nog enig documentatiemateriaal dat separaat aan Uw adres is verzonden.

Hoogachtend,
Nederlandse Aardolie Maatschappij b.v.

(F.P. Duut)